บทที่ 2
กรอบแนวคิดทางทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.1 กรอบแนวคิดทางทฤษฎี

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีอำนาจซื้อเสมอภาค (Purchasing Power Parity)

อำนาจซื้อเสมอภาคเป็นแนวคิดที่นักเศรษฐศาสตร์ชาวสวีเดน ชื่อกุสตราฟ คาสเซล เสนออย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1918 โดยเขาใช้แนวคิดนี้เป็นพื้นฐานในการเสนออัตราแลกเปลี่ยนทางการชุดใหม่ในช่วงเมื่อสงครามโลกครั้งที่หนึ่งสิ้นสุดลงใหม่ๆ เพื่อช่วยให้ความสัมพันธ์ทางการค้ากลับเข้าสู่สภาพปกติและตั้งแต่นั้นมา PPP ก็ถูกนำมาใช้โดยธนาคารกลางเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดมูลค่าพื้นฐาน (Par Value) ของเงินตราของประเทศแนวคิดนี้อาศัย “กฎแห่งการมีราคาเดียว“ หรือ The Law of One Price ซึ่งอธิบายว่าสินค้าชนิดเดียวกันจะมีราคาเดียวกันเสมอ ไม่ว่าจะซื้อขายกันในประเทศไหนก็ตาม และกลไกการตลาดจะทำให้อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินตราสกุลต่างๆย่อมมีอำนาจซื้อเท่าๆกัน

ทฤษฎีอำนาจซื้อเสมอภาค สามารถแบ่งได้เป็น 2 กรณีดังนี้

1) กรณี Absolute Purchasing Power Parity แสดงว่า ณ ขณะใดๆ อัตราแลกเปลี่ยนดุลยภาพระหว่างเงินตราภายในประเทศและต่างประเทศจะเท่ากับอัตราส่วนระหว่างระดับราคาภายในประเทศและระดับราคาต่างประเทศ โดยสามารถแสดงได้ดังรูปของสมการดังนี้

$$E = P / P^*$$

กำหนดให้

E = ค่าของอัตราแลกเปลี่ยนของเงินตราในประเทศต่อ 1 หน่วยสกุลเงินตราต่างประเทศ

P = ระดับราคาภายในประเทศ

P* = ระดับราคาต่างประเทศ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

นั่นคือระดับราคาโดยทั่วไป (เมื่อเปลี่ยนเป็นเงินตราสกุลเดียวกัน) จะเท่ากันในแต่ละประเทศ หรืออาจกล่าวได้ว่า สินค้าชนิดเดียวกันมีราคาเดียวกันในทุกประเทศ ตัวอย่างเช่น ปากกา 1 ด้าม มีราคาในประเทศไทย 35 บาท และมีราคาในประเทศสหรัฐอเมริกา เท่ากับ 1 ดอลลาร์ ดังนั้นอัตราแลกเปลี่ยนดุลยภาพระหว่างเงินบาทกับเงินดอลลาร์สหรัฐควรเท่ากับ 35 บาท: 1 ดอลลาร์ แต่ถ้าปากกามีราคาถูกลงในประเทศไทยโดยที่อัตราแลกเปลี่ยนไม่เปลี่ยนแปลงก็จะทำให้อุปสงค์ของปากกาในประเทศไทยสูงขึ้น ส่งผลให้ราคาปากกาในประเทศมีการปรับตัวสูงขึ้นจนเท่ากับราคาปากกาในสหรัฐในที่สุด

2) กรณี Relative Purchasing Power Parity แสดงว่า การเปลี่ยนแปลงดุลยภาพในอัตราแลกเปลี่ยนเกิดจากการเปลี่ยนแปลงในอัตราส่วนของระดับราคาในประเทศและต่างประเทศ โดยเป็นการมองการเปรียบเทียบอำนาจซื้อของเงินสกุลใดๆ ในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน นั่นหมายถึงมีการนำภาวะเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นในขณะใดขณะหนึ่งเข้ามาร่วมพิจารณา และเนื่องจากเงินเฟ้อเป็นตัวจำกัดอำนาจซื้อของเงินตรา ดังนั้นประเทศที่มีเงินเฟ้อในระดับสูง เงินตราของประเทศนั้นจะมีค่าลดลง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ อัตราแลกเปลี่ยนที่เป็นตัวเงิน (nominal exchange rate) ในปีใดๆ มีค่าต่างจากอัตราแลกเปลี่ยนในปีฐานในสัดส่วนเดียวกันกับเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นในช่วงปีนั้น ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า PPP ตามแนวคิดแบบRelative อาจแสดงถึง อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง(real exchange rate) ได้ด้วย และสามารถแสดงได้ในรูปสมการดังต่อไปนี้

$$E_t = \frac{(Pt / P_0)}{(Pt^* / P_0^*)} \times E0$$

กำหนดให้

E_t = ค่าของอัตราแลกเปลี่ยนของเงินตราในประเทศต่อ 1 หน่วยสกุลเงินตราต่างประเทศ ณ เวลา t

P_t = ระดับราคาภายในประเทศ ณ เวลา t

P_0 = ระดับราคาภายในประเทศ ณ เวลา t_0 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ใช้เป็นฐาน

P_t^* = ระดับราคาต่างประเทศ ณ เวลา t

P_0^* = ระดับราคาต่างประเทศ ณ เวลา t_0 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ใช้เป็นฐาน

E_0 = ค่าของอัตราแลกเปลี่ยนของเงินตราในประเทศต่อ 1 หน่วยสกุลเงินตราต่างประเทศ ณ เวลา t_0 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ใช้เป็นฐาน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

อำนาจซื้อเสมอภาคอาจเป็นอำนาจซื้อเสมอภาคสัมบูรณ์ (Absolute) หรืออำนาจซื้อเสมอภาคสัมพัทธ์ (Relative) อำนาจซื้อเสมอภาคสัมบูรณ์ กล่าวว่า ระดับราคาที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนสินค้าที่ปรับแล้วจะต้องเหมือนกันทั่วโลก ทฤษฎีนี้เป็นเพียงการปรับใช้กฎแห่งราคาเดียวเข้ากับระดับราคาของแต่ละประเทศแทนที่จะใช้กับราคาสินค้าแต่ละชนิด นั่นคือความคิดนี้ตั้งอยู่บนข้อสมมุติฐานที่ว่า การค้าเสรีจะทำให้ราคาของสินค้าไม่ว่าชนิดใดเท่ากันในทุกประเทศ อัตราเงินเฟ้อที่เกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนก็เช่นเดียวกัน อำนาจซื้อเสมอภาคสัมพัทธ์ ก็คือ การเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนจะหักลบการเปลี่ยนแปลงในระดับราคาต่างประเทศเมื่อเปรียบเทียบกับ ระดับราคาภายในประเทศ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนในนานหรือที่เป็นตัวเงิน (Nominal exchange rate) หรืออัตราปัจจุบันอาจมีความสำคัญเพียงเล็กน้อย ในการกำหนดผลกระทบแท้จริงของการเปลี่ยนแปลงค่าเงินที่มีต่อธุรกิจและประเทศชาติ ดังนั้นจะพิจารณาผลกระทบแท้จริงของการเปลี่ยนแปลงค่าเงินที่มีความสามารถในการแข่งขัน เราจะต้องไม่เน้นไปที่การเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนในนาม แต่จะต้องพิจารณาการเปลี่ยนแปลงในเรื่องอำนาจซื้อของเงินสกุลหนึ่งเปรียบเทียบกับเงินอีกสกุลหนึ่ง นั่นคือจะต้องพิจารณาอัตราแลกเปลี่ยนแท้จริง (real exchange rate) (ทิวาพร ผาสุข, 2540)

$$E = qP^* / P$$

กำหนดให้

E = อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง

P* = ระดับราคาสินค้าต่างประเทศ

P = ระดับราคาสินค้าในประเทศท้องถิ่น

q = อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ 1 หน่วยต่อเงินตราในประเทศ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนเฉลี่ย (Effective Exchange Rate)

แนวคิดนี้ได้ถูกพัฒนาเพื่อนำมาใช้เป็นครั้งแรก โดย เฮิร์สซ์ และ ฮิกกินส์ ในปี พ.ศ. 2513 ซึ่งเป็นระยะที่ระบบการเงินระหว่างประเทศยังคงใช้ระบบเสมอภาคอยู่ โดยชี้ถึงความจำเป็นที่จะต้องวัดอัตราแลกเปลี่ยนตามความเป็นจริง เนื่องจากอัตราแลกเปลี่ยนที่ถูกแสดงอยู่ในรูปของอัตราแลกเปลี่ยนของเงินสกุลนั้นเทียบกับเงินสกุลเทียบค่า ไม่สามารถที่จะเป็นตัวแทนแสดงถึง

ความสัมพันธ์โดยส่วนรวมของเงินตราต่างประเทศที่จะนำมาพิจารณาเมื่อเทียบกับเงินตราสกุลอื่นๆ ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนตามความเป็นจริงของเงินสกุลใดสกุลหนึ่งจะเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลง 2 ทาง คือ การเปลี่ยนแปลงโดยตรงของอัตราแลกเปลี่ยนของเงินสกุลนั้นกับเงินสกุลเทียบค่า(Numeraire Rate) และการเปลี่ยนแปลงทางอ้อมซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงค่าอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินสกุลเทียบค่ากับเงินสกุลอื่น (วเรศ อุปปาติก, 2537)

โดยมีสูตรในการคำนวณหาค่า Effective Exchange Rate ดังนี้

$$E = \sum_{i=1}^{n} RiWi$$

กำหนดให้

E = อัตราแลกเปลี่ยนตามความเป็นจริงของเงินตราสกุลใดสกุลหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มสกุลเงินตราต่างประเทศ

R_i = อัตราแลกเปลี่ยนของเงินสกุลที่ i ใดๆ วัดในรูปของค่าเงินประเทศที่ต้องการศึกษาต่อ 1 หน่วยเงินตราต่างประเทศที่ i ใดๆ เช่นเงินบาทต่อ 1 หน่วยเงินตราต่างประเทศ

W_i = ค่าถ่วงน้ำหนักที่ i ใดๆ ใช้คูณกับอัตราแลกเปลี่ยนโดยที่ $\sum_{i=1}^{n} Wi = 1$

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงเฉลี่ย (Real Effective Exchange Rate)

อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงเฉลี่ย คือ การนำค่า Effective Exchange Rate หรือ EER มาปรับด้วยระดับราคาเปรียบเทียบระหว่างประเทศนั้นๆ กับประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ซึ่งใช้เป็นตัวชี้ถึงระดับอัตราแลกเปลี่ยนที่เหมาะสมนอกจากนี้อาจใช้เป็นตัววัดระดับการแข่งขันของสินค้าระหว่างประเทศ นั่นคืออัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงเฉลี่ยลดลง หรือค่าเงินบาทเพิ่มสูงขึ้น แสดงว่าสินค้าส่งออกจะมีราคาสูงขึ้นเมื่อเทียบราคาของประเทศอื่น ดังนั้นการนำ EER มาปรับด้วยระดับราคาเปรียบเทียบระหว่างประเทศเป็นค่า Real Effective Exchange Rate หรือ REER จึงมีความจำเป็น เพราะผลจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงเฉลี่ยจะมีผลกระทบต่อดุลการค้า เครื่องชี้วัดความสามารถในการแข่งขันด้านการส่งออก ที่พิจารณาจาก EER เพียงอย่างเดียว เป็นการ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ดูแนวโน้มของอัตราแลกเปลี่ยน แต่ถ้านำ PPP มาปรับก็จะได้ค่าเงินที่ปรับด้วยระดับราคาเปรียบเทียบระหว่างประเทศนั้นๆ กับประเทศคู่ค้าที่สำคัญเป็นเครื่องชี้ฐานะการแข่งขันด้านการส่งออกของประเทศเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร (ชัยวัฒน์ วิบูลสวัสดิ์และคณะ, 2522)

สูตรที่ใช้ในการคำนวณหาค่า REER คือ $REER = EER \times P^* / P$

โดยกำหนดให้

REER = อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง

EER = อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ 1 หน่วยต่อเงินตราในประเทศ

P* = ระดับราคาสินค้าต่างประเทศ

P = ระดับราคาสินค้าในประเทศ

2.1.4 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน

อุปสงค์และอุปทานของเงินตรานั้นมีความสัมพันธ์กับอัตราแลกเปลี่ยน กล่าวคือถ้าราคาของเงินตราต่างประเทศสูงขึ้น อุปสงค์ต่อเงินตราต่างประเทศนั้นจะลดลง อุปทานของเงินตราต่างประเทศนั้นจะสูงขึ้น แต่ถ้าราคาเงินตราต่างประเทศลดลง อุปสงค์ต่อเงินตราต่างประเทศนั้นจะสูงขึ้น อุปทานของเงินตราต่างประเทศจะลดลงด้วย นั่นคือ อุปสงค์ต่อเงินตราต่างประเทศมีความสัมพันธ์กับอัตราแลกเปลี่ยนในทิศทางตรงกันข้าม แต่อุปทานของเงินตราต่างประเทศมีความสัมพันธ์กับอัตราแลกเปลี่ยนในทิศทางเดียวกัน(รัตนา สายคณิต, 2539)

ปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลกระทบต่ออุปสงค์และอุปทานของเงินตรา ซึ่งเป็นปัจจัยที่กำหนดทิศทางการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนในระยะยาว และระยะปานกลาง ได้แก่

1) ระดับราคา ซึ่งหมายถึงระดับราคาเฉลี่ยของสินค้าและบริการต่างๆ โดยทั่วไป เป็นเครื่องสะท้อนถึงความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าระหว่างประเทศ ประเทศที่มีระดับราคาที่สูงมักจะมีการขาดดุลการค้ามากและค่าเงินมีแนวโน้มลดลง อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงมักจะมีผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อดุลการค้าและดุลการชำระเงินเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น การเคลื่อนย้ายเงินทุน การเปลี่ยนแปลงของรายได้ การกีดกันทางการค้า เป็นต้น ระดับราคามีความสัมพันธ์กันกับอัตราแลกเปลี่ยนในอนาคตในทิศทางเดียวกัน คือเมื่อระดับราคาสินค้าและบริการสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ จะทำให้ราคาสินค้าภายในประเทศมีราคาแพงขึ้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เมื่อเทียบกับราคาสินค้าจากต่างประเทศ ซึ่งจะทำให้มีความต้องการสินค้าเข้าเพิ่มมากขึ้น และจะมีผลทำให้คนในประเทศมีความต้องการเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้นด้วย ประกอบกับสินค้าส่งออกจะมีราคาแพงขึ้นเมื่อเทียบกับสินค้าในตลาดโลก ทำให้สามารถส่งออกได้น้อยลง อุปทานของเงินตราต่างประเทศจะน้อยลงด้วย ซึ่งทำให้อัตราแลกเปลี่ยนสูงขึ้น หรือค่าเงินบาทอ่อนค่าลง ในทางตรงกันข้ามถ้าระดับราคาสินค้าในประเทศลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ สินค้าในประเทศจะมีราคาถูกลงเมื่อประเทศมีความต้องการเงินตราต่างประเทศลดลงด้วย สินค้าส่งออกจะมีราคาถูกลงเมื่อเทียบกับราคาสินค้าในต่างประเทศ ทำให้ประเทศสามารถส่งออกได้เพิ่มขึ้น ซึ่งมีผลทำให้อัตราแลกเปลี่ยนต่ำลง หรือค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นนั่นเอง

2) ระดับรายได้ประชาชาติ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับอัตราแลกเปลี่ยนคือถ้าระดับรายได้ประชาชาติสูงขึ้น หมายความว่าคนมีกำลังซื้อเพิ่มมากขึ้น ทำให้คนในประเทศมีความต้องการในการบริโภคสินค้าและบริการเพิ่มมากขึ้น โดยรวมสินค้าและบริการจากต่างประเทศจะมีผลทำให้ความต้องการเงินตราต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นด้วย ซึ่งทำให้อัตราแลกเปลี่ยนสูงขึ้น หรือค่าเงินบาทอ่อนค่าลง แต่ถ้าระดับรายได้ประชาชาติลดลง ความต้องการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศจะลดลงด้วย ส่งผลให้ความต้องการเงินตราต่างประเทศลดลง ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนต่ำลง หรือค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้น

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผลงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับอัตราแลกเปลี่ยนนั้นมีมากมาย ซึ่งแต่ละผลงานก็มีการศึกษาวิเคราะห์ที่แตกต่างกัน สามารถสรุปได้ดังนี้

Collins, Meyers and Bredahl (1980) ศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนและการเปลี่ยนแปลงในระดับราคาสินค้าเกษตรของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยในการวิเคราะห์ได้ใช้สินค้าเกษตร 4 ชนิด คือ ข้าวสาลี ข้าวโพด ถั่วเหลือง และฝ้าย โดยใช้ข้อมูลรายไตรมาสตั้งแต่ปี 1971 – 1977 โดยได้ใช้แนวคิดที่เกี่ยวกับระบบดุลยภาพตลาดโลก(World Market Equilibrium System)มาทำการวิเคราะห์ ระบบดุลยภาพประกอบไปด้วยความต้องการภายในประเทศ (Domestic Demand) ความต้องการเสนอขายในแต่ละประเทศ (Supply Relation for Each Country Engaged in Trade) เงื่อนไขดุลยภาพตลาดโลก (Market Clearing World Equilibrium) กระแสไหลเวียนของเงินตราต่างประเทศและระดับราคาสินค้าของแต่ละประเทศ ในการวิเคราะห์นั้นกำหนดให้อุปสงค์ภายในประเทศขึ้นอยู่กับราคาที่ได้รับผลกระทบมาจากการเปลี่ยนแปลงในอัตราเงินเฟ้อ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภายในประเทศและการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศผลการศึกษาของ J. Collins Meyers และ Bredahl พบว่าการเปลี่ยนแปลงมีผลกระทบต่อค่าที่แท้จริงของราคาสินค้าเกษตรทั้ง 4 ชนิดน้อยมากแต่อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนมีผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศทั้งประเทศที่ใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวและประเทศที่ใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่

Cushman (1982) ทำการศึกษาในเรื่องความเสี่ยงของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง ที่มีผลต่อการค้าระหว่างประเทศ และประเทศที่ใช้ทำการศึกษาประกอบด้วยประเทศต่างๆคือ ประเทศอังกฤษ ประเทศเยอรมัน ประเทศฝรั่งเศส ประเทศแคนนาดา และประเทศญี่ปุ่น โดยใช้ข้อมูล ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1965 – 1975 ในการวิเคราะห์นั้น Cushman ได้ใช้แนวความคิดของ Hopper และ Kohlhagen มากำหนดแบบจำลองที่ใช้อธิบายถึงอุปทานการส่งออกและระดับราคาสินค้าส่งออกซึ่งในแบบจำลองนี้ได้นำเอาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงของอัตราแลกเปลี่ยนเป็นตัวแปรอธิบายตัวแปรหนึ่งในแบบจำลอง ผลการศึกษาพบว่า ความเสี่ยงของอัตราแลกเปลี่ยนที่มีผลต่อการค้าระหว่างประเทศโดยในระยะยาวนั้น การเพิ่มขึ้นของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงจะมีผลทำให้ปริมาณการค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นในขณะที่การเพิ่มขึ้นของความไม่แน่นอนของอัตราแลกเปลี่ยนจะมีผลทำให้ปริมาณการค้าระหว่างประเทศลดลง และในส่วนของราคาสินค้าระหว่างประเทศจะเปลี่ยนแปลงอย่างไรนั้น จะขึ้นอยู่กับการทำสัญญาการค้าระหว่างประเทศของประเทศคู่ค้าพร้อมกับขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆที่มีผลต่อราคาสินค้าระหว่างประเทศ

Cushman (1988) ได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่อง กระแสการค้าและความเสี่ยงของอัตราแลกเปลี่ยน ในระหว่างที่มีการใช้นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาคือเพื่อจะวิเคราะห์ว่าเมื่อประเทศสหรัฐอเมริกาใช้นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวจะมีผลต่อกระแสการค้าระหว่างประเทศอย่างไร โดยใช้ข้อมูล ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1974 – 1983 และประเทศที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นกลุ่มประเทศที่นำเข้าสินค้าจากประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งประกอบไปด้วย ประเทศอังกฤษ ประเทศเนเธอร์แลนด์ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศแคนนาดา และประเทศญี่ปุ่น ในการศึกษา Cushman ได้ใช้แบบจำลองมาใช้อธิบายอุปทานการส่งออกของประเทศสหรัฐอเมริกาและได้นำเอาตัวแปรที่เกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนมาเป็นตัวแปรอธิบายในแบบจำลอง พร้อมทั้งมีการวัดขนาดความเสี่ยงของอัตราแลกเปลี่ยนโดยใช้ Standard Deviation ของอัตราแลกเปลี่ยนมาช่วยในการวิเคราะห์ในแบบจำลอง ผลการศึกษาพบว่า ความเสี่ยงของอัตราแลกเปลี่ยนมีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกสินค้าของประเทศสหรัฐอเมริกาไปยังประเทศ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประเทศอังกฤษ ประเทศเนเธอร์แลนด์ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศแคนนาดา และประเทศญี่ปุ่น ซึ่งประเทศต่างๆเหล่านี้ จะนำเข้าสินค้าจากประเทศสหรัฐอเมริกาลดลง เมื่อมีความเสี่ยงของอัตราแลกเปลี่ยนเพิ่มมากขึ้น และผลการศึกษาได้พบอีกว่าในระยะยาวนั้นผลของอัตราแลกเปลี่ยนยังไม่มีผลต่อกระแสการส่งออกสินค้าของประเทศสหรัฐอเมริกามากนักไม่เหมือนกับในระยะสั้นความเสี่ยงของอัตราแลกเปลี่ยนยังมีผลต่อการส่งออกสินค้าของประเทศสหรัฐอเมริกา

Caballero and Corbo (1995) ศึกษาความผลกระทบของความไม่แน่นอนของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงต่อการส่งออกโดยการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาถึงโดยใช้แบบจำลอง simple risk-aversion model ได้ทำการศึกษาใน 6 ประเทศที่พัฒนาแล้วการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของความไม่แน่นอนของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงต่อการส่งออกโดยหาความสัมพันธ์ของ Convexity ของกำไรกับราคาส่งออก จากการศึกษาพบว่าการเพิ่มขึ้นของความไม่แน่นอนของราคาขัดแย้งกับค่าคาดหวังของผลตอบแทนของภาคการส่งออก โดยมีต้นทุนการผลิตอันได้แก่ปัจจัยการผลิต เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้ความไม่แน่นอนของการส่งออกมีผลทางลบ และการเพิ่มขึ้นของความไม่แน่นอนของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง 5 % มีผลทำให้ในระยะสั้นการส่งออกลดลง 2 – 30 % และในระยะยาวจะยิ่งมีผลกระทบมากกว่าในระยะสั้น

อนัญญา กันตสุสิระ (2531) ทำการศึกษาอิทธิพลของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงต่อการส่งออกและการนำเข้า ในการศึกษานี้ใช้ทฤษฎีค่าของเงิน (Effective Exchange Rate: EER) และดัชนี ค่าของเงินที่แท้จริง (Real Effective Exchange Rate Index : REEI) โดยการนำทฤษฎี EER มาเชื่อมโยงกับทฤษฎีอำนาจซื้อเสมอภาค (Purchasing Power Parity : PPP) เป็นตัวแบบในการศึกษาใช้เงินสกุลประเทศที่มีความสำคัญทางการค้าและความสำคัญทางการเงิน จำนวนทั้งหมด 7 ประเทศ ได้แก่ เยอรมัน ญี่ปุ่น เนเธอร์แลนด์ มาเลเซีย สิงคโปร์ อังกฤษ และสหรัฐ มาถ่วงน้ำหนักด้วยมูลค่าสินค้าเข้า มูลค่าสินค้าออก และมูลค่าการค้ารวม โดยใช้การถ่วงน้ำหนักด้วยมูลค่าการค้ารวมเป็นตัวแทนในการอธิบาย ซึ่งผลการศึกษาแบ่งได้ 3 ระยะคือ ช่วงปี พ.ศ. 2524 – 2527 ดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริงมีค่าต่ำกว่าระดับเล็กน้อย และได้มีการปรับตัวสูงขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2528 – 2529 ดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริงได้อยู่ในระดับที่เหมาะสม คืออยู่ในระดับ 100 – 102 ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องจากการลดค่าเงินบาทในปลายปี พ.ศ. 2527 สำหรับช่วงปี พ.ศ. 2530 – 2533 ดัชนีค่าเงินยังคงมีราคาสูงขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากการใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบตะกร้าเงิน และจากการแทรกแซงของทางการโดยให้ค่าเงินบาทมีระดับต่ำกว่าความเป็นจริง เพื่อผลต่อการส่งออกและการนำเข้า ในลำดับต่อมาได้นำดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริงในการคำนวณที่ถ่วงน้ำหนักมาใส่ใน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

แบบจำลองมูลค่าการนำเข้าและการส่งออก หาความสัมพันธ์ในรูปสมการถดถอยหลายตัวแปร (Multiple Regression) ผลการศึกษาพบว่าดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริงจะมีผลต่อการส่งออกมากกว่าการนำเข้า

พงศ์อร จิตตัดคานนท์ (2535) ได้ศึกษาความเคลื่อนไหวของค่าเงินบาทและผลกระทบต่อการส่งออกสินค้าเกษตรของไทย วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องอัตราแลกเปลี่ยนและเพื่อศึกษาว่าค่าเงินบาทในช่วงปี 2522 – 2532 มีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ผลจากการเคลื่อนไหวในแต่ละช่วงกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศอย่างไร โดยเฉพาะผลกระทบต่อระดับราคาสินค้าส่งออกและต่อปริมาณการส่งออก โดยศึกษามูลค่าการส่งออกของประเทศคู่ค้าสำคัญของไทย 6 ประเทศคือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สิงคโปร์ เยอรมนี อังกฤษ และเนเธอร์แลนด์ วิเคราะห์โดยนำปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์ด้านการค้าระหว่างประเทศ อันได้แก่ระดับราคา รายได้ ประชากร และอัตราแลกเปลี่ยน เข้ามาเป็นตัวแปรสำคัญในการวิเคราะห์เพื่อดูความสัมพันธ์กับปริมาณการส่งออก ซึ่งข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลรายปี และใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares) จากการศึกษาพบว่าความเคลื่อนไหวของค่าเงินบาทมีผลกระทบต่อการส่งออกของไทยอย่างมีนัยสำคัญ

สรศักดิ์ บุญมี (2540) ศึกษาการสนองตอบของสินค้าเข้าและสินค้าออกของไทยต่อการเปลี่ยนแปลงราคาและอัตราแลกเปลี่ยนวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ การวิเคราะห์ตัวแปรที่กำหนดอุปสงค์การส่งออกและการนำเข้า ซึ่งได้แก่ผลิตภัณฑ์ประชาชาติที่แท้จริง ราคาเปรียบเทียบ และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่แท้จริง ในช่วงปี พ.ศ. .2507-2538 การศึกษาได้ใช้วิธีสร้างแบบจำลองทางเศรษฐมิติ มหภาค โดยอาศัยทฤษฎีความยืดหยุ่นในการอธิบายตัวแปรที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออก และการนำเข้า นอกจากนี้ยังได้ศึกษาขนาด และระยะเวลาในการปรับตัวของอุปสงค์การส่งออกและการนำเข้าที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาและอัตราแลกเปลี่ยนผลการศึกษาด้านอุปสงค์การนำเข้าพบว่า ผลิตภัณฑ์ประชาชาติที่แท้จริง ราคาเปรียบเทียบระหว่างราคาสินค้านำเข้าและราคาสินค้าในประเทศ รวมทั้งอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงสามารถอธิบายการเปลี่ยนปลงของอุปสงค์การนำเข้าได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยราคาเปรียบเทียบมีผลกระทบต่ออุปสงค์การนำเข้ามากที่สุด และมีขนาดของผลกระทบมากกว่าอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง แสดงให้เห็นว่าการใช้นโยบายด้านราคาจะส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของการนำเข้ามากกว่า การใช้นโยบายด้านอัตราแลกเปลี่ยน ส่วนระยะเวลาความล่าช้าในการปรับตัวนั้น พบว่า การเปลี่ยนแปลงของราคามีระยะเวลารวมในการปรับตัว สั้นกว่าการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยน และ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ผลกระทบจากราคาที่มีต่อการนำเข้าจะเร็วกว่าผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยนส่วนผลการศึกษาด้านอุปสงค์การส่งออกพบว่า ผลิตภัณฑ์ประชาชาติที่แท้จริงของประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ราคาเปรียบเทียบระหว่างราคาสินค้าออกของไทยกับราคาสินค้าส่งออกของโลก และอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์การส่งออกได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยผลิตภัณฑ์ประชาชาติที่แท้จริง ของประเทศคู่ค้ามีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกมากที่สุด และราคาเปรียบเทียบมีขนาดของผลกระทบมากกว่าอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง ส่วนระยะเวลาความล่าช้าในการปรับตัวนั้น พบว่า อัตราแลกเปลี่ยนมีระยะเวลารวมในการปรับตัวสั้นกว่าราคาเปรียบเทียบ และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยน ที่มีต่ออุปสงค์การส่งออกเร็วกว่าผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของราคา

ชูเกียรติ ชัยบุญศรี (2542) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่อการส่งออกสินค้าเกษตรของประเทศไทย การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ว่าความเสี่ยงของอัตราแลกเปลี่ยนของเงินตราต่างประเทศมีผลกระทบต่อการส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญของประเทศไทยอย่างไร และวิเคราะห์ปัจจัยอื่นที่มีผลกระทบต่อการส่งออกสินค้าเกษตรของประเทศไทย ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลทุติยภูมิเป็นรายไตรมาส ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี 2535 ถึง ไตรมาสที่ 4 ปี 2539 โดยใช้แบบจำลองตามแนวคิดของ Daniel H. Pick ซึ่งเป็นไปตามกรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวกับดุลยภาพของปริมาณการส่งออกของประเทศผู้ส่งออกและปริมาณการนำเข้าของประเทศผู้นำเข้า

ผลการศึกษาพบว่า การเพิ่มขึ้นของความเสี่ยงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์ต่อเงินบาทมีผลทำให้ปริมาณการส่งออกข้าวและยางพาราของไทยส่งไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาลดลง แต่ไม่มีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกกุ้งของไทยไปสหรัฐอเมริกา ส่วนประเทศญี่ปุ่นการเพิ่มขึ้นของความเสี่ยงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินเยนต่อเงินบาท มีผลทำให้ประเทศญี่ปุ่นนำเข้าข้าวและกุ้งลดลง แต่ปริมาณการส่งออกยางพาราของไทยไม่ได้รับผลกระทบจากความเสี่ยงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินเยนต่อเงินบาท

นอกจากนั้นผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงปัจจัยอื่นที่มีผลกระทบต่อการส่งออกข้าว ยางพารา และกุ้งของไทย ซึ่งพบว่าราคาส่งออกของสินค้าเหล่านี้จากประเทศไทยมีอิทธิพลมากที่สุดต่อการส่งออกสินค้าทั้งสามชนิด โดยที่ เมื่อราคาส่งออกข้าว ยางพารา และกุ้ง เพิ่มสูงขึ้นมีผลทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าสินค้าเหล่านี้ลดลง ส่วนประเทศญี่ปุ่นนั้นพบว่า เมื่อราคาส่งออกข้าวและกุ้งเพิ่มสูงขึ้นมีผลทำให้ประเทศญี่ปุ่นนำเข้าข้าวและกุ้งลดลง ส่วนสินค้ายางพารานั้นพบว่าเมื่อราคาส่งออกยางพาราเพิ่มสูงขึ้นกลับทำให้ประเทศญี่ปุ่นนำเข้ายางพาราจากประเทศไทยเพิ่ม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สูงขึ้น ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากว่าประเทศญี่ปุ่นผลิตยางพาราเองไม่ได้ต้องนำเข้าจากประเทศไทย ดังนั้นแม้ว่าราคายางพาราส่งออกจากประเทศไทยจะเพิ่มสูงขึ้น ประเทศญี่ปุ่นก็ยังคงนำเข้ายางพาราจากประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้น ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่มีผลต่อการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยคือต้นทุนในการผลิตสินค้าที่ใช้สินค้าเกษตรนำเข้าจากประเทศไทยเป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต ผลการศึกษาพบว่าในประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อต้นทุนชนิดนี้เพิ่มสูงขึ้นการการนำเข้าสินค้ากุ้งจากประเทศไทยจะเพิ่มขึ้น และในประทศญี่ปุ่นการนำเข้าสินค้าข้าวจะเพิ่มขึ้นแต่การนำเข้ายางพาราจะลดลง สำหรับรายได้ประชาชาติของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่นพบว่า ปัจจัยตัวนี้ไม่มีอิทธิพลต่อการส่งออกสินค้าเกษตรจากประเทศไทย

จักรี สกุลบงกช (2544) ศึกษาผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนต่อราคาส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมของไทย ภาคการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมของไทย มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างรายได้ให้กับประเทศ และเนื่องจากอัตราแลกเปลี่ยนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ราคาสินค้าส่งออกมีการเปลี่ยน โดยมีทฤษฎีกล่าวไว้ว่าเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนมีค่าอ่อนลงจะทำให้ดุลการค้าดีขึ้น อันเป็นผลมาจากราคาสินค้าส่งออกที่ลดลงในสายตาของชาวต่างประเทศ แต่อย่างไรก็ตามผลของอัตราแลกเปลี่ยนที่มีผลต่อราคาสินค้าส่งออกอาจไม่เป็นไปตามทฤษฎีดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อแยกพิจารณาสินค้าต่างชนิดกัน และประเทศคู่ค้าที่แตกต่างกัน การศึกษาในครั้งนี้ได้พิจารณาสินค้าอุตสาหกรรมของไทย 3 รายการ อันประกอบไปด้วย อุตสาหกรรมยานพาหนะ อุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ และอุตสาหกรรมแผงวงจรไฟฟ้า โดยแยกพิจารณาผลกระทบที่มีต่อประเทศคู่ค้าที่สำคัญ 5 ประเทศ ในแต่ละอุตสาหกรรม ใช้วิธีการคำนวณเป็นรายเดือนเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2539 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2543 ทำการทดสอบผลของอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่อราคาสินค้าส่งออกด้วยวิธี Chow test

ผลการศึกษาพบว่า ราคาสินค้าส่งออกในอุตสาหกรรมยานพาหนะไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย เบลเยี่ยม และโปรตุเกส ได้รับผลการส่งผ่านจากอัตราแลกเปลี่ยนอย่างสมบูรณ์ กล่าวคือเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเปลี่ยนแปลงไป ราคาสินค้าส่งออกในสกุลเงินบาทจะคงที่ทำให้ราคาสินค้าส่งออกในสกุลเงินตราต่างประเทศมีราคาลดลงหรือเพิ่มขึ้นเท่ากับการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยน ยกเว้นประเทศญี่ปุ่นที่ราคาสินค้าส่งออกไม่ได้รับผลการส่งผ่านจากอัตราแลกเปลี่ยน ทำให้ราคาสินค้าส่งออกในรูปสกุลเงินเยนไม่มีการเปลี่ยนแปลง

ในอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ การส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ ได้รับผลการส่งผ่านจากอัตราแลกเปลี่ยนอย่างสมบูรณ์ แต่การส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่น เนเธอร์แลนด์ และมาเลเซียกลับไม่ได้รับผลการส่งผ่านจากอัตราแลกเปลี่ยน สำหรับอุตสาหกรรมแผงวงจรไฟฟ้า การ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกา เนเธอร์แลนด์ สิงคโปร์ และ ญี่ปุ่น ได้รับผลการส่งผ่านจากอัตราแลกเปลี่ยนอย่างสมบูรณ์ ยกเว้นการส่งออกไปยังประเทศไต้หวันที่ราคาสินค้าส่งออกไม่ได้รับผลการส่งผ่านจากอัตราแลกเปลี่ยน จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า การเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนอาจมิใช่ปัจจัยในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันในด้านราคาส่งออกสินค้า ทั้งนี้เนื่องจากผลของอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่อราคาสินค้าส่งออกในแต่ละอุตสาหกรรมและแต่ละตลาดจะแตกต่างกันไป การอ่อนค่าของอัตราแลกเปลี่ยนจึงอาจไม่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมสินค้าส่งออกเสมอไป

วิยะดา ส่งเสริม (2545) ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่มีต่อการส่งออกสินค้าภาคเกษตรของไทย กรณีศึกษา ข้าว ยางพารา และมันสำปะหลัง ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม และส่งออกสินค้าเกษตรสำคัญของโลกเป็นเวลาติดต่อกันมานานหลายปี จนกระทั่งประเทศประสบภาวะวิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ส่งผลให้ค่าเงินบาทลดลงอย่างต่อเนื่องและในวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 รัฐบาลจึงประกาศเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราทำให้ค่าของเงินบาทค่อนข้างมีเสถียรภาพ อย่างไรก็ตามค่าของเงินบาทที่อ่อนตัวลงน่าจะส่งผลกระทบในเชิงบวกต่อราคาสินค้าเกษตรของไทย โดยน่าจะทำให้ประเทศไทยได้เปรียบด้านราคาสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกที่ต่ำลงกว่าของประเทศคู่แข่งรายอื่นๆ แต่จากสถิติการส่งออกสินค้าเกษตรหลักสามประเภท คือ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2544 มิได้แสดงให้เห็นถึงการเพิ่มขึ้นของปริมาณการส่งออกสินค้าเกษตรหลักตามที่กล่าวเมื่อเทียบกันการเติบโตของปริมาณการส่งออกก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ การวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษาถึงความสัมพันธ์ ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนของเงินตรากับปริมาณการส่งออกสินค้าเกษตรหลักสามประเภทของไทย ไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทยหกราย คือ กลุ่มประเทศสหรัฐอเมริกา โดยทำการศึกษาทั้งก่อนและหลังเกิดวิกฤติเศรษฐกิจเป็นเวลาสิบปี คือตั้งแต่ พ.ศ. 2535 – 2544 โดยตั้งกรอบแนวความคิดว่าตัวแปรทางเศรษฐกิจคือ อัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ย และผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ มีผลกระทบต่ออัตราแลกเปลี่ยน และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรามีผลกระทบต่อการส่งออกสินค้าหลักสามประเภทของไทย โดยการศึกษาครั้งนี้ จะมุ่งเน้นเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรากับการส่งออกสินค้าเกษตร โดยกำหนดให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเป็นตัวแปรอิสระ และปริมาณการส่งออกสินค้าเกษตรหลักสามประเภทของไทยเป็นตัวแปรตาม โดยการวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างตัวแปรสองตัวในสมการสถิติที่ใช้คือสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียสัน (Pearson Correlation Coefficient)

ผลการศึกษาปรากฏว่า มูลค่าของเงินบาทที่ต่ำลงภายหลังจากประเทศประสบกับภาวะวิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 เมื่อเปรียบเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐผ่านระบบอัตราแลกเปลี่ยน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เงินตราของไทยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกข้าวแต่ไม่มีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกยางพารา และมันสำปะหลัง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์แยกตามประเภทสินค้า นอกจากนี้ผลจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราของไทยมีผลต่อการนำเข้าข้าวของประเทศคู่ค้าที่สำคัญสามรายคือ กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป ฮ่องกง และสหรัฐอเมริกา มีผลต่อปริมาณการนำเข้ายางพาราเพียงรายเดียวคือ กลุ่มอาเซียน และมีผลต่อปริมาณการนำเข้ามันสำปะหลังของกลุ่มประเทศคู่ค้าเพียงสองรายคือ ประเทศจีน และญี่ปุ่น จากจำนวนประเทศคู่ค้าที่ทดสอบทั้งหมดหกราย

ชุตยารัตน์ เด็ดขาด (2546) ศึกษาการวิเคราะห์ผลกระทบของการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่อระดับราคาและผลผลิตของประเทศไทย การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนต่อระดับราคาและผลผลิตของประเทศไทย โดยนำวิธี Co integration and Error Correction ของ Johansen Juselius มาประยุกต์กับแบบจำลอง Vector Auto regression (VAR) โดยนำตัวแปรทางเศรษฐศาสตร์มหภาคมาใช้ประกอบการศึกษา อันได้แก่ อัตราแลกเปลี่ยน ระดับราคา ผลผลิต ปริมาณเงินในประเทศ อัตราดอกเบี้ยต่างประเทศ และปริมาณเงินต่างประเทศ สำหรับข้อมูลที่ใช้ศึกษาเป็นข้อมูลรายเดือน ช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2531 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2544

จากการศึกษาแบบจำลองระดับราคาและแบบจำลองผลผลิต พบว่า ตัวแปรอัตราแลกเปลี่ยน ระดับราคา ผลผลิต ปริมาณเงินในประเทศ อัตราดอกเบี้ยต่างประเทศ และปริมาณเงินต่างประเทศ มีความสัมพันธ์ระยะยาวกันอย่างมีนัยสำคัญ และแบบจำลองทั้ง 2 มีการปรับตัวในระยะสั้นเข้าสู่ดุลยภาพในระยะยาวซึ่งจะสามารถพยากรณ์ได้ใกล้เคียงกับค่าจริง เมื่อนำไปพิจารณาร่วมกับผลการศึกษาของวิธีกำลังสองน้อยที่สุดอย่างง่าย (Ordinary Least Squares: OLS) พบว่าในแบบจำลองระดับราคา ตัวแปรอัตราแลกเปลี่ยน ระดับราคา ผลผลิต ปริมาณเงินในประเทศ อัตราดอกเบี้ยต่างประเทศ และปริมาณเงินต่างประเทศ ไม่มีอิทธิพลต่อระดับราคา ส่วนในแบบจำลองผลผลิตตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลผลิต ได้แก่ ระดับราคาและปริมาณเงินในประเทศเท่านั้น

ณงคราญ สหัสกุล (2547) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ผลกระทบจากความผันผวนของค่าเงินบาทที่มีต่อการส่งออกกุ้งแช่แข็งของประเทศไทย: 2540 – 2546 การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบจากความผันผวนของค่าเงินบาทที่มีต่อการส่งออกกุ้งแช่แข็งของประเทศไทยในช่วงเวลาปี พ.ศ. 2540 ถึง พ.ศ. 2546 โดยนำวิธีทดสอบ Cointegration ของ Engle และ Grangle(1987) มาประยุกต์ใช้ในการทดสอบ โดยนำตัวแปรทางเศรษฐศาสตร์มหภาคมาใช้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประกอบการศึกษา อันได้แก่ อัตราแลกเปลี่ยน ดัชนีอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง ดัชนีการผลิตของภาคอุตสาหกรรม รายได้ที่แท้จริง ปริมาณการส่งออก และมูลค่าการส่งออก จากการศึกษาแบบจำลองปริมาณการส่งออก และแบบจำลองมูลค่าการส่งออกกุ้งแช่แข็งของประเทศไทย พบว่า ตัวแปรอัตราแลกเปลี่ยน ดัชนีอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง และปริมาณการส่งออกกุ้งในอดีต มูลค่าการส่งออกกุ้งในอดีต รายได้ที่แท้จริงของสหรัฐอเมริกา ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน มีความสัมพันธ์ระยะยาวกันอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อนำแบบจำลองทั้งสองไปพิจารณาร่วมกับผลการศึกษาของวิธีกำลังสองอย่างง่าย (Ordinary Least Square: OLS) พบว่า แบบจำลองปริมาณการส่งออกกุ้ง ตัวแปรรายได้ที่แท้จริงของสหรัฐอเมริกา ดัชนีการผลิตของภาคอุตสาหกรรม ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน ไม่มีอิทธิพลต่อปริมาณการส่งออกกุ้งแช่แข็งของประเทศไทย ส่วนแบบจำลองมูลค่าการส่งออกกุ้งแช่แข็งของประเทศไทย มีเพียงมูลค่าการส่งออกกุ้งในอดีตเท่านั้นที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าการส่งออกกุ้งของไทย

ภาคิน จิตโภคเกษม (2550) ผลกระทบของความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนต่อระดับราคาสินค้าในประเทศไทย โดยวัตถุประสงค์ของการศึกษาคือศึกษาถึงผลกระทบของความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนต่อระดับราคาสินค้าในประเทศ รวมถึงปัจจัยอื่นๆที่ส่งผลกระทบต่อระดับราคาสินค้า โดยในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาทั้งในเชิงพรรณนาและในรูปแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ โดยศึกษาแบบจำลองทางผู้บริโภคและผู้ผลิต เป็นแนวทางพื้นฐานของการศึกษา ซึ่งการตอบคำถามนั้นได้ใช้วิธี Cointegration และ Error Correction Model: ECM ในการศึกษาปัจจัยที่กำหนดระดับราคาสินค้าผลจากการศึกษาผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนต่อระดับราคาสินค้าในประเทศ พบว่ามีการส่งผ่านที่ไม่เต็มที่หรือการส่งผ่านอัตราแลกเปลี่ยนแบบไม่สมบูรณ์ (Incomplete Exchange Rate Pass-through) โดยใช้ข้อมูลรายไตรมาส ตั้งแต่ไตรมาสที่หนึ่ง พ.ศ. 2538 จนกระทั่งถึงไตรมาสที่สี่ พ.ศ. 2548 ซึ่งพบว่าค่าสัมประสิทธิ์ของอัตราแลกเปลี่ยนในแบบจำลองเท่ากับ 0.18 นอกจากนี้ปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการเคลื่อนไหวของดัชนีราคาผู้บริโภค ได้แก่ ค่าจ้าง ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ เทคโนโลยีการผลิตสินค้า Tradable และ เทคโนโลยีการผลิตสินค้า Non-tradable และราคาน้ำมัน โดยจากการศึกษาความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาว (Cointegration) พบว่า ค่าจ้างและผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ต่างมีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพเทคโนโลยีการผลิตสินค้า Non-tradable นั้นมีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาวและส่งผลกระทบทางลบกับระดับราคาสินค้า เพราะเป็นส่วนที่ส่งผลต่อการผลิตทำให้ต้นทุนการผลิตสินค้าต่ำลง(เพิ่มขึ้น) ถ้าเทคโนโลยีสูงขึ้น (ลดลง) ส่วนผลกระทบรวมจากการเปลี่ยนแปลงของราคาน้ำมันทุกช่วงเวลารวมกันนั้นมีความสัมพันธ์กับระดับราคาสินค้าในทางบวกแต่มีค่าไม่สูงมาก ทั้งนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

การที่สัมประสิทธิ์ของปัจจัยราคาน้ำมันต่อดัชนีราคาผู้บริโภคนั้นไม่สูงมากเนื่องจากในช่วง พ.ศ. 2542-2546 นั้น อุปสงค์ในประเทศนั้นยังต่ำ เพราะความซบเซาภายในประเทศทำให้อัตราการใช้กำลังการผลิตยังอยู่ในระดับต่ำ โดยการศึกษาการปรับตัวในระยะสั้นของระดับราคาสินค้าเข้าสู่ดุลยภาพในระยะยาว (Error Correction Model) ของแบบจำลองนั้น พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ Error Correction Model ($t\ 1\ e^{-}$) มีค่าเป็นลบ มีค่าสัมประสิทธิ์ในการปรับตัวเท่ากับ -0.17 แสดงว่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากค่าที่แท้จริง (Actual Value) เบี่ยงเบนออกจากค่าดุลยภาพในช่วงเวลาก่อนหน้า 1 ช่วงเวลา จะได้รับการแก้ไขให้คลาดเคลื่อนน้อยลง ร้อยละ 17 ต่อไตรมาส

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved